

Hölgyeim és uraim, önök egy regényt olvasnak, és ezt jól jegyezzék meg, mert ez a könyv a poszt- poszt- poszt- posztmodern után is, közben is egy ízig-vérig igazi regény. A történet helyszíne London, ideje 1900, az óra pedig,

86 Sain Gábor

EGY ALVAJÁRÓ TÖRTÉNETE

Beregi Tamás: *Noctambulo*

mondhatnánk: zéró, az a pont, amikor az emberiség talán még sohasem bízott ennyire magában. Úgy gondolhatta, legyőzte a butaságot a tudomány javára, és a fejlődés csak egyre feljebb és feljebb repíti. Edison cso-

dákkal halmozza el a világot, mindenki szerint megállíthatatlan a fejlődés, és valóban az is. Mindannak dacára megállíthatatlan, ami majd történi fog, de ne rohanjunk ennyire előre, a világ még csak tapogat. Mindent, ami megfoghatatlan volt, most még csak tapogatja: elektromosság, atom, lélek, psziché stb. Minden csak a megismerés kezdetén áll, és még mindenki a megismerés izgalmában él. Ez a történelmi és társadalmi tér szolgál háttérként Beregi Tamás *Noctambulo* című regényéhez.

A regény szerkezete és stílusregiszterei kollázsként épülnek egymásra, mintha Beregi ezzel is kihangsúlyozná, érzékletesebbé tenné a történet alakulását. A cselekmény központi figurája Jonathan Wakefield, egy valaha jobb sorsban reménykedő fiatalember, aki fokozatosan lecsúszott álmai és tehetsége megvalósításáról. A történet idejére már pornográf dagerrotípiákat restaurál egy züllött jellemű barátjának, eltékozolva rajztehetségét. A restaurálásból keresett pénzből tengeti mindennapjait, a megélhetését pedig nagybátyja és szeretője egészíti ki néha. Az estéket és az éjszakákat nagybátyjával és három barátjával tölti a Crown nevű kocsmában és különböző bordélyházakban. (A szereplők törzshelye a leírás alapján nagyon hasonló egy Budapesten, a Kazinczy utcában található mulatóra.) Jonathan inkább megszokásból, azonosulási vágyból járja a kocsákat és a bordélyházakat, hiszen a múlt idilljét képezi nagyapja kertje, ahová visszavágyódik, és az emlék nem hagyja nyugodni. Amikor a nagybátyja eladja nagyapja házát és vele együtt a kertet is, Jonathanban eltörik valami, és lassan, a felszín alatt elindul a vég felé. De az olvasó még nem sejt semmit, az egész egy bohém történet, megfűszerezve egy kis angol humorral, ami az egész regényen végigvonul. A történetnek ez a része gyors sodrású, a szálak hamar letekerednek a cselekmény spulnijáról, mintha a szerző minél hamarabb túl akart volna esni a történet ezen részének elmondásán. A kép kezd összeállni, a szereplők felsorakoznak, belép a történetbe Minna, a kedves prostituált, akibe Jonathan (azonnal?) beleszeret. No de nem akarom elmondani az egész történetet,

csak amit feltétlenül szükségesnek érzek. A kibontakozó cselekményből több eseményszál indul el, amelyek lassan közelítenek egymáshoz, míg a könyv végén teljesen összekapcsolódnak. Az egyik ilyen szál Jonathan nagyapjának története, aki egész élete során csak a mesék, mondák, legendák világában élő lényeket, bukott angyalokat keresett erdőkben, barlangokban, bányákban, még a víz alatt is, ám soha nem talált semmit. Vagyis amit talált, arra a tudomány mindig pontos és hideg választ tudott adni. Elméje lassan átkerült egy másik világba, ahonnan végül soha nem tért vissza.

A keresés és az örület motívuma az egész regényen végigvonul. Jonathan, a könyv főszereplője is elkezd keresni az okot, amiért a nagyapja megbolondult. Örületének okozóját egy ásványban látja, amelyet ugyan még soha nem látott, de egy bányában, ahová végül is úgy gondolja, menniük kellett, megtalálja azt az ércet, amelyből majd Marie Curie végül kinyeri a rádiumot. Jonathan belekeveredik egy gyilkosságba, és Minnával együtt menekülniük kell, bejárva szinte az egész brit szigetet. A tóvidékre érkezve mintha újra visszatértek volna az elvesztett idillbe, nyugalomba, ám a felszín alatt ott a végzetük, a halál, amely egy lepkevadászati motívumában érhető tetten. A szabadon repdeső lepkéket a szépségük miatt ítélik halálra, hogy feltűzve egy táblára otthon gyönyörködjenek bennük. Természet és erdő, mint a főhős nagyapjának kertje, ahonnan minden indult, a kert az állandóság és egyúttal a kiűzetés, a bűnbeesés szimbóluma. De London nem a paradicsom, ahonnan Jonathan és Minna az ősbűn elkövetése miatt menekülnek, az ő bűnük törvény által üldözött: gyilkosság. Ez készíteti őket a menekülésre, arra a hosszú utazásra, amelynek a vége a teljes összeomlás, Jonathan teljes megsemmisülése vagy eltűnése.

Beregi Tamás alapos háttértudással, könyvtárnyi információ ismeretével vágott neki a könyv megírásának, így semmi sem kerülte el a figyelmét. Gyakorlatilag minden tudást beleépített könyvébe, amely a 19. század végén ismert volt. Szerepel benne a kor számos tudományos eredménye, téveszméje, technikai újításai, Kraft-Ebing, az emberi lélek tudósa, a periódusos rendszer, az uránszurokérc, a kor betegségei, visszásságai, a fejlődés árnyoldalai, az angolkór, a foszfornekrózis, és a kémények füstjétől megfeketedett városok. A szimbolikus képek mégsem terhelik, nyomják agyon az olvasót, a lendületes történet magával sodor bennünket. Zárásként csak annyit mondanék, hogy aki cselekvés nélkül suhan át az életén, hagyva, hogy az események csak úgy megtörténjenek vele, azt minden okkal nevezhetjük alvajárónak, vagyis noctambulónak. (*L'Harmattan, Bp., 2016*)